

ΤΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ ΓΙΑ ΕΞΟΔΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

υπό Αθαν. Ε. Καραθανάση*

Αφορμή για να γράψω το σημερινό άρθρο μου έδωσε η παρέμβαση στη δημοκρατία του γνωστού και διακεκριμένου συμπολίτη δικηγόρου κ. Μιχ. Γ. Καϊκλή την Παρασκευή 26 Ιανουαρίου που τιτλοφορείται *Δημοψήφισμα για οριστική έξοδο από την κρίση*. Ο πολύπειρος συντάκτης της παρέμβασης αυτής προτείνει, με σαφήνεια, και σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρ. 82, παρ. 1 του Συντάγματος, να διεξαχθεί δημοψήφισμα, ώστε, όπως γράφει, να αποφανθεί επί της ονοματοδοσίας του γειτονικού κρατιδίου ο ελληνικός λαός, ως εντολέας των κυβερνώντων. Και τούτο διότι, καταλήγει ο κ. Μ. Καϊκλής, κατά το άρθρο 1, παρ. 3 του Συντάγματός μας "όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του έθνους και ασκούνται, όπως ορίζει το Σύνταγμα". Και γράφω τούτο διότι ενώπιον μιας λίαν προβληματισμένης πολιτικής ηγεσίας όσον αφορά την ονοματοδοσία στο γειτονικό μας κρατίδιο, την λύση από αυτήν την υφέρπουσα πολιτική κρίση μόνον ο λαός μπορεί να δώσει, ως εντολέας των κυβερνώντων συμπολιτευομένων και αντιπολιτευομένων. Από τα πολλαπλά μηνύματα που εξέπεμψε το πάνδημο συλλαλητήριο της Θεσσαλονίκης φρονώ ότι είναι και αυτό, δηλ. διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Άλλωστε, προσφάτως ο Υπουργός Εθνικής Αμύνης κ. Πάνος Καμμένος εξέθεσε απεριφράστως την άποψή του με βαρυσήμαντο άρθρο του στην *δημοκρατία*, υπέρ της διεξαγωγής δημοψηφίσματος. Λίγοι γνωρίζουν ότι προ δεκαετίας η Θεσσαλονικεύς κ. Χρυσούλα Γιαταγάνα, έγκριτη δικαστική λειτουργός και για ένα διάστημα βουλευτής Θεσσαλονίκης, είχε αναλάβει παρόμοια πρωτοβουλία για διεξαγωγή δηλαδή δημοψηφίσματος, η οποία δεν ετελεσφόρησε, καθώς πολιτικοί και κοινωνία είμεθα στην μακαρία περίοδο της ψευδο-ευμάρειας. Οι γείτονές μας, στο μεταξύ, οργιάζαν ως "Μακεδόνες", σε διεθνές επίπεδο. Σήμερα, όπως παλαιότερα η κ. Χρυσούλα Γιαταγάνα, της οποίας το έργο συνέδραμα με τις μικρές μου δυνάμεις, ο κ. Μιχ. Καϊκλής μας θυμίζει, έχοντας και την γνώμη έγκυρων συνταγματολόγων "ότι δεν μπορεί ένα δημοψήφισμα για κάποια νομοθετική ρύθμιση να είναι αποφασιστικό και για ένα εθνικό θέμα (μόνον) συμβουλευτικό: Επομένως, κατά την γραμματική διατύπωση του Συντάγματος, γράφει ο κ. Μιχ. Καϊκλής, η έννοια του εθνικού δημοψηφίσματος είναι προφανώς τα "εθνικά θέματα". Με ένα λόγο, πρέπει η κυβέρνηση να κρίνει και να ενεργήσει για την διενέργεια δημοψηφίσματος, όπου θα κληθεί ο λαός ελεύθερα να απαντήσει, ως συνήθως γίνεται στα δημοψηφίσματα, με ένα ΝΑΙ ή ΟΧΙ.

Κατά το Συνταγματικό Δίκαιο με το δημοψήφισμα ο λαός συμμετέχει άμεσα στην άσκηση της κρατικής εξουσίας, όταν βέβαια του υποβάλλονται προς ψήφιση και έγκριση νομοθετήματα που οι κυβερνήσεις κρίνουν ότι αυτός και μόνον αποφασίζει. Με ένα λόγο με το δημοψήφισμα ο λαός δεν περιορίζεται να εκλέγει του αντιπροσώπους του στο Κοινοβούλιο, αλλά και να παρεμβαίνει στην νομοθετική λειτουργία εγκρίνοντας ή απορρίπτοντας με την αρνησικυρία του (βέτο) νομοθετήματα. Προηγμένες χώρες, ιδίως μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο θέσπισαν

* Ομότ. Καθηγητής Α.Π.Θ., Πρόεδρος Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.

στα συντάγματά τους το δημοψήφισμα. Το ίδιο και στην Ελλάδα όπου έμειναν στην ιστορία της τα δημοψηφίσματα του 1920 με το 98% υπέρ της Βασιλευομένης Δημοκρατίας που επανέφερε τον βασιλέα Κωνσταντίνο, του 1924 με το 70% υπέρ της Αβασίλευτης, του 1935 υπέρ της Βασιλευομένης, του 1946 με το 69% υπέρ της Βασιλευομένης με την επαναφορά του Γεωργίου Β΄, του 1974 με το 69% υπέρ της Αβασίλευτης. Του τελευταίου είχαν προηγηθεί τα δύο δημοψηφίσματα το ένα του Σεπτεμβρίου του 1968 με 91,87% υπέρ του νέου Συντάγματος της Στρατιωτικής Επταετίας και το δεύτερο του Ιουλίου του 1973 που είχε χαρακτήρα προσωπικού δημοψηφίσματος (plébiscite) για την εκλογή προέδρου της Δημοκρατίας (Γ. Παπαδόπουλος) και αντιπροέδρου (Οδυσσ. Αγγελής). Και τα δύο καταργήθηκαν με Συντακτική Πράξη του Νοεμβρίου 1974. Το τελευταίο δημοψήφισμα στην Ελλάδα διεξήχθη τον Ιούλιο του 2015 για το ΝΑΙ και το ΟΧΙ που εκλήθησαν να ψηφίσουν οι Έλληνες για έγκριση πρότασης των τριών θεσμών. Στην Κύπρο γνωστό είναι το δημοψήφισμα του Απριλίου 2004 για το σχέδιο Ανάν, που το στήριζε πεισματικά ο διεθνής παράγων και που το απέρριψε ο κυπριακός λαός με ποσοστό ΟΧΙ 76% και ΝΑΙ 24%. Το σχέδιο αυτό σε πολλά σημεία του έχει ομοιότητες με το Σκοπιανό Ζήτημα, κυρίως στο σκέλος που αφορά τον ρόλο του διεθνούς παράγοντα και την διχογνωμία των Κυπρίων πολιτικών αρχηγών. Στον εξωτερικό χώρο σε δημοψήφισμά τους οι Σκωτσέζοι για παραμονή ή όχι στο Ενωμένο Βασίλειο ψήφισαν ΝΑΙ 55,3% και οι Άγγλοι προτίμησαν την έξοδό τους από την Ε.Ε. με ποσοστό ΝΑΙ 51,9% και ΟΧΙ 48,1%. Είναι το γνωστό Brexit.

Εν κατακλείδι, και εν όψει της διαφαινόμενης ασυνεννοησίας των πολιτικών αρχηγών έναντι των προτάσεων για την ονοματοδοσία του γειτονικού κράτους, το δημοψήφισμα μπορεί να οδηγήσει στην έξοδο από την κρίση. Το πρόβλημα είναι εθνικό και την διενέργεια δημοψηφίσματος προνοεί το Σύνταγμα άρθρο 82, παρ. 1.